

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

Система менеджменту якості

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо проходження процедури акредитації
освітніх програм
у Національному авіаційному університеті

СМЯ НАУ МР 06.31 (01)-01-2021

КИЇВ

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 2 із 22	

УНЕСЕНО:
Відділом ліцензування та акредитації

ЗАТВЕРДЖЕНО

(Ф 03.02 -31)

УЗГОДЖЕННЯ:

	Підпис	Прізвище, ініціали	Посада	Дата
Розробник		Жарова О.В.	Начальник відділу ліцензування та акредитації	
Розробник		Кобилянська Т.І.	Методист вищої категорії	
Розробник		Світлична А.А.	Провідний фахівець	
Узгоджено		Полухін А.В.	Проректор з навчальної роботи	
Узгоджено		Падерін В.О.	Голова Студентської ради університету	
Узгоджено		Прудивус Л.І.	Начальник юридичного відділу	

Рівень документа – 2а
Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 3 із 22	

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
1.1. Основні терміни та їх визначення	4
1.2. Акредитація освітніх програм	10
2. ТИПОВИЙ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АКРЕДИТАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ	13
3. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АКРЕДИТАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ В УНІВЕРСИТЕТІ	17

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 4 із 22	

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ці «Методичні рекомендації щодо процедури акредитації освітніх програм» (далі – Методичні рекомендації) складені відповідно до Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII, Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII, «Статуту Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 №244, «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» та «Критеріїв оцінювання, якості освітньої програми (додаток до положення)», затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 №977, «Форм відомостей про самооцінювання освітньої програми», «Методичних рекомендації для експертів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми», затверджених рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, протокол №9 від 29.08.2019, «Рекомендацій щодо застосування критеріїв оцінювання якості освітньої програми», затверджених Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17.11.2020, та інших нормативно-правових документів, що стосуються вищої освіти.

1.1. Основні терміни та їх визначення

Автономія закладу вищої освіти – самостійність, незалежність і відповідальність закладу вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених цим Законом.

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту» та іншими законами України, правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 5 із 22	

свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом.

Акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти.

Вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти.

Вищий військовий навчальний заклад (заклад вищої освіти із специфічними умовами навчання) – заклад вищої освіти державної форми власності, який здійснює на певних рівнях вищої освіти підготовку курсантів (слухачів, студентів), ад'юнктів для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського, старшинського) або начальницького складу з метою задоволення потреб Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Заклад вищої освіти – окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей.

Галузь знань – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти широка предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей.

Гарант освітньої програми – науково-педагогічний та/або науковий працівник, який працює в закладі вищої освіти за основним місцем роботи, має кваліфікацію відповідно до спеціальності, науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною або спорідненою до освітньої програми спеціальністю.

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 6 із 22	

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

Засновник закладу вищої освіти – органи державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа, рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад вищої освіти. Права засновника, передбачені цим Законом, набуваються також на підставах, передбачених цивільним законодавством.

Звіт про самооцінювання – аналітичний документ закладу вищої освіти та невід'ємна складова процесу зовнішнього оцінювання якості освітньої програми та/або якості освітньої діяльності, що включає результати внутрішнього аналізу та критичного оцінювання якісних і кількісних показників освітньої програми та/або якості освітньої діяльності, що проведений закладом вищої освіти на підставі фактичних даних, відповідно до визначених критеріїв, а також план заходів, що спрямовані на підвищення якості освітньої програми та/або якості освітньої діяльності.

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС.

Лідерство у закладах вищої освіти є командним поняттям. Воно означає ініціативність, відповідальність, взаємну вимогливість, здатність

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 7 із 22	

самостійно приймати необхідні рішення на всіх рівнях управління ЗВО. Тобто кожен член університетської громади (науково-педагогічний/науковий працівник, здобувач вищої освіти, співробітник) в університеті є лідером, відповідальним за свій ЗВО в межах власної компетенції, а також згідно з місією та стратегією розвитку закладу. Особисті лідерські риси випускників закладів вищої освіти вітаються в будь-яких сферах суспільного життя. Тому лідерство також розглядається у контексті політики *soft skills*.

Ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність відповідно до ліцензійних умов провадження освітньої діяльності.

Неформальна освіта – освіта, яка інституціоналізована, цілеспрямована, спланована особою або організацією, що забезпечує надання освітніх послуг. Визначальною характеристикою неформальної освіти є те, що вона є доповненням та/або альтернативою формальної освіти в навчанні протягом усього життя індивідуума.

Навчання в рамках таких програм часто ведеться для забезпечення загального права доступу до освіти. Неформальна освіта доступна людині будь-якого віку, але вона не обов'язково має спрямовану структуру; вона може бути короткою за тривалістю та/або низькою за інтенсивністю; й вона, як правило, організується у вигляді короткострокових курсів, майстер-класів або семінарів.

Неформальна освіта найчастіше веде до отримання кваліфікацій, які не визнаються кваліфікаціями формальної освіти або еквівалентами формальної освіти відповідними національними або субнаціональними органами освіти, або кваліфікації зовсім не присвоюються.

Неформальна освіта може охоплювати програми по ліквідації неписьменності дорослих і молоді та програми для дітей, які не відвідують школу, а також програми з розвитку життєвих і трудових навичок, програми, що спрямовані на соціальний і культурний розвиток.

Освітня діяльність – діяльність закладів вищої освіти, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу;

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації.

Особа з особливими освітніми потребами – особа з інвалідністю, яка потребує додаткової підтримки для забезпечення здобуття вищої освіти.

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 8 із 22	

Професія, для якої запроваджене додаткове регулювання, – вид професійної діяльності, доступ до якого, крім наявності освіти відповідного рівня та спеціальності, визначається законом або міжнародним договором.

Професійний розвиток (підвищення кваліфікації) викладачів закладів вищої освіти, спрямований на здобуття ними так званих *teaching skills*, тобто викладацьких навичок, включно з різноманітними освітніми технологіями, здобуттям нового досвіду.

Це завдання входить до системи внутрішнього забезпечення якості. Заклад вищої освіти повинен дбати про професійний розвиток свого професорсько-викладацького складу, формуючи відповідні програми.

Заклад вищої освіти має можливість організувати підвищення кваліфікації самостійно або у співпраці з іншими закладами вищої освіти чи спеціалізованими організаціями та установами.

Регіональне замовлення у сфері вищої освіти – засіб задоволення потреб економіки держави, регіону та суспільства у кваліфікованих кадрах, забезпечення конституційного права громадян на вищу освіту шляхом укладання регіональним замовником (Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями) із закладом вищої освіти регіонального контракту на підготовку фахівців з вищою освітою.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів.

Силабус – це документ, який створюється для здобувача вищої освіти та закріплює взаємну відповідальність суб'єктів освітнього процесу (науково-педагогічного працівника та здобувача) в межах певної навчальної дисципліни.

У силабусі відображається концептуальний перехід від «здобування знань» і «отримання практичних навичок» до формування програмних результатів навчання. У ньому представляються процедури (у тому числі, стосовно *deadlines* і принципів оцінювання), політика (включно з політикою академічної доброчесності) та зміст навчальної дисципліни.

У силабусі навчальної дисципліни наводяться: мета, предмет вивчення, сформульовані вимірювані цілі (предметні результати навчання та компетентності), короткий зміст, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення дисципліни, її пререквізити та пореквізити в структурно-логічній схемі підготовки, методологія оцінювання навчальних досягнень та правила зарахування пропущених занять тощо, а також додається інформація про науково-педагогічного працівника, який викладає дану дисципліну.

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 9 із 22	

Також може бути надана інформація, для викладання яких ще спеціальностей ця дисципліна може бути рекомендована.

Стейкхолдери (від англ. stakeholders) освітніх програм спеціальностей – зацікавлені сторони – фізичні та юридичні особи, які мають зацікавленість в реалізації конкретної освітньої програми, тобто певною мірою залежать від неї та/або можуть впливати на її структуру, зміст та якість.

Спеціалізація – складова спеціальності, що може визначатися закладом вищої освіти та передбачає одну або декілька профільних спеціалізованих освітніх програм вищої або післядипломної освіти.

Спеціальність – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна область освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників.

Сталий фонд (ендаумент) закладу вищої освіти – сума коштів або вартість іншого майна, призначена для інвестування або капіталізації на строк не менше 36 місяців, пасивні доходи від якої використовуються закладом вищої освіти з метою здійснення його статутної діяльності у порядку, визначеному благодійником або уповноваженою ним особою.

Студентоцентроване навчання – підхід до організації освітнього процесу, що передбачає: заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу; створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії; побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу.

Тимчасово переміщений заклад вищої освіти (наукова установа) – заклад вищої освіти (наукова установа), який у період тимчасової окупації або антитерористичної операції у період її проведення, під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях за рішенням засновника (засновників) змінив своє місцезнаходження шляхом переміщення з тимчасово окупованої території до населеного пункту на підконтрольній українській владі території.

Якість вищої освіти – відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 10 із 22	

Fitness for purpose – принцип адекватності, домірності, відповідності засобів, що застосовуються для досягнення певної визначеної мети, у т.ч. відповідності методів навчання і викладання – заявленим в освітній програмі цілям. Заклад вищої освіти завжди повинен мати раціональне пояснення своїм діям чи сформованим політикам.

Minor – це мінімальний набір курсів, що дозволяє здобувачеві вищої освіти одержати загальну уяву з іншої галузі або спеціальності. Певний minor пропонується в рамках широкого переліку вибіркових дисциплін, згідно з відповідною політикою закладу вищої освіти. Наприклад, здобувач вищої освіти з будь-якої природничої спеціальності може обрати собі minor з політології, права або перекладу – чи навпаки.

Soft skills (т.зв. «м'які навички», «соціальні навички» чи «навички успішності») дозволяють випускникам закладів вищої освіти бути успішними на своєму робочому місці. До soft skills зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості deadline (вчасного виконання поставлених завдань), здатність логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення, креативність і т.ін. Іноді до соціальних навичок також зараховують знання іноземних мов, в першу чергу англійської мови. ЗВО повинен мати власну політику стосовно розвитку soft skills у своїх здобувачів вищої освіти та викладачів.

Ця політика також зумовлює співпрацю з працедавцями та випускниками, впливає на репутаційний капітал ЗВО. Іноді вживається синонімічний термін *transferable skills* (навички, що їх можна переносити). Мова йде про навички, що вважаються цінними на будь-якому робочому місці, незалежно від професійної сфери.

1.2. Акредитація освітніх програм

Акредитація освітньої програми – оцінювання якості освітньої програми та освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет відповідності стандарту вищої освіти, спроможності виконання вимог стандарту, а також досягнення заявлених у програмі результатів навчання відповідно до «Критеріїв оцінювання якості освітньої програми» (далі – КРИТЕРІЇ) з урахуванням стандартів і рекомендацій із забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти.

Акредитація освітніх програм першого, другого і третього рівнів вищої освіти здійснюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) відповідно до «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (далі – ПОЛОЖЕННЯ) та додатку «Критерії оцінювання, якості освітньої програми».

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 11 із 22	

Зазначеним вище **ПОЛОЖЕННЯМ** визначаються основні засади та порядок проведення акредитації освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (далі – акредитація), як інструмент зовнішнього забезпечення якості вищої освіти в Україні. **КРИТЕРІЇ** застосовуються для підготовки відомостей про самооцінювання і використовуються Національним агентством, його галузевими експертними радами (далі – **ГЕР**) та експертами під час проведення акредитації.

Проходження процедури акредитації є добровільним і здійснюється з ініціативи закладу вищої освіти.

Організаційною формою роботи Національного агентства є планові, позачергові засідання, а також дистанційні засідання у режимі відеоконференцій.

Дистанційні засідання Національного агентства проводяться винятково з міркувань безпеки учасників акредитації в умовах обмежувальних заходів на період карантину або з інших обставин, які перешкоджають проведенню акредитації у звичайному режимі. Рішення про проведення дистанційного засідання приймає голова Національного агентства.

Метою акредитації є:

- встановлення відповідності якості освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою відповідно до **ПОЛОЖЕННЯ** та зазначених у ньому **КРИТЕРІЇВ**;
- допомога закладу вищої освіти з визначенням сильних і слабких сторін освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою;
- надання усім зацікавленим сторонам інформації про якість освітньої програми та освітньої діяльності за освітньою програмою;
- посилення довіри до вищої освіти в Україні;
- сприяння інтеграції українських закладів вищої освіти до Європейського простору вищої освіти.

Оцінювання освітньої програми та освітньої діяльності за освітньою програмою здійснюється за кожним **КРИТЕРІЄМ** згідно зі шкалою оцінювання, яка охоплює чотири рівні відповідності:

рівень «А» – освітня програма та освітня діяльність за цією програмою повністю відповідають визначеному **КРИТЕРІЮ**, у тому числі мають інноваційний/взірцевий характер;

рівень «В» – освітня програма та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають визначеному **КРИТЕРІЮ** з недоліками, що не є суттєвими;

рівень «Е» – освітня програма та/або освітня діяльність за цією програмою загалом не відповідає визначеному **КРИТЕРІЮ**, однак виявлені недоліки можна усунути протягом одного року;

рівень «F» – освітня програма та/або освітня діяльність за цією програмою не відповідає визначеному **КРИТЕРІЮ** і виявлені недоліки мають

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 12 із 22	

фундаментальний характер та/або не можуть бути усунені протягом одного року;

У межах однієї спеціальності на одному рівні вищої освіти може здійснюватись одночасна акредитація двох або більше освітніх програм.

Заклад вищої освіти зобов'язаний сприяти проведенню акредитації та діяти добросовісно у відносинах із Національним агентством, його галузевими експертними радами та експертами.

ПОЛОЖЕННЯМ (пункт 4 розділу III) визначено три підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації освітньої програми, що напрямую не пов'язані із відповідністю КРИТЕРІЯМ. Встановлення цих підстав певною мірою залежить від експертів.

Першою такою підставою є виявлення у поданих документах завідомо недостовірних відомостей.

Певні відомості вважаються завідомо недостовірними, коли особа, що подавала ці відомості (у даному разі – гарант освітньої програми), знала або не могла не знати про їх недостовірність. Тобто в цьому випадку має місце умисел на подання недостовірних відомостей.

Прикладом подання завідомо недостовірних відомостей є подання разом із заявою про акредитацію примірника освітньої програми, який суттєво відрізняється від затвердженого в закладі вищої освіти; або зазначення у відомостях про самооцінювання відомостей про викладачів, що не викладають на поточній освітній програмі або не працюють в закладі вищої освіти взагалі.

Другою підставою для відмови в акредитації є перешкоджання закладом вищої освіти проведенню акредитаційної експертизи.

До цього виду дій належить:

- недопуск експертної групи до закладу вищої освіти;
- ненадання документів, необхідних для проведення акредитаційної експертизи;
- необґрунтоване непогодження програми виїзду;
- нестворення умов для роботи експертної групи та проведення зустрічей, передбачених узгодженою програмою виїзду;
- встановлення фактів впливу чи погроз щодо членів експертної групи, учасників зустрічей.

Третьою підставою для відмови є встановлення удаваності (фіктивності) освітнього процесу за освітньою програмою.

Удаваний (фіктивний) освітній процес полягає у створенні видимості освітнього процесу з метою прикриття його фактичної відсутності, коли здійснення освітнього процесу (проведення навчальних занять, контрольних заходів тощо) документується, однак насправді він не здійснюється: студенти та викладачі переважно не присутні на цих заняттях, письмові завдання не виконуються, виставлення оцінок відбувається без реального оцінювання здобувачів вищої освіти тощо.

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 13 із 22	

Удаваність (фіктивність) освітнього процесу може бути встановлена лише на основі цілісної оцінки усіх обставин, встановлених експертною групою. Цей висновок потребує серйозного обґрунтування у звіті за результатами акредитаційної експертизи.

2. ТИПОВИЙ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АКРЕДИТАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Акредитація освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти в Національному авіаційному університеті (далі – Університет), здійснюється відповідно до певного порядку, визначеного нормативними документами.

Відповідно до п. 2 статті 25 Закону України «Про вищу освіту», «Протягом трьох місяців з дня подання заяви Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти за результатами акредитаційної експертизи приймає рішення про акредитацію, умовну (відкладену) акредитацію чи відмову в акредитації відповідної освітньої програми. Рішення щодо акредитації освітньої програми приймається на підставі експертного висновку відповідної галузевої експертної ради і вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти».

2.1. Акредитація освітньої програми вперше проводиться упродовж останнього року навчання першого набору здобувачів певного рівня вищої освіти.

2.2. Університет у період з 1 червня по 1 серпня кожного року в електронній формі повідомляє Національне агентство про намір акредитувати певні освітні програми в наступному навчальному році.

До 1 вересня кожного року Національне агентство складає графік прийняття заяв про акредитацію і відкриває доступ до електронного кабінету, через який Університет подаватиме відповідні матеріали для акредитації.

Під час складання зазначеного вище графіка Національне агентство враховує кількість освітніх програм, які Університет бажає акредитувати, його місцезнаходження, чисельність здобувачів вищої освіти, доступність експертів для проведення акредитаційної експертизи тощо.

2.3. Наступна (чергова) акредитація освітньої програми проводиться впродовж останнього року терміну дії сертифіката про акредитацію або протягом терміну дії умовної (відкладеної) акредитації.

У разі непроведення чергової акредитації до завершення терміну дії сертифіката про акредитацію чи терміну дії умовної (відкладеної) акредитації, така акредитація проводиться у тому самому порядку, що вперше.

При цьому Університет має право достроково ініціювати проведення чергової акредитації.

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 14 із 22	

2.4. Якщо Університет ініціює акредитацію освітньої програми, він подає до Національного агентства відповідні матеріали для акредитації в електронному вигляді, засвідчені кваліфікованим електронним підписом відповідальної особи або кваліфікованою електронною печаткою Університету:

- 1) заяву про проведення акредитації освітньої програми;
- 2) затверджені в установленому порядку освітню програму та навчальний план за цією програмою;
- 3) відомості про самооцінювання освітньої програми відповідно до КРИТЕРІЇВ та документи, що підтверджують наведену в них інформацію;
- 4) рецензії та відгуки роботодавців (за наявності).

Відомості про самооцінювання освітньої програми готує науково-педагогічний або науковий працівник – гарант освітньої програми, визначений за наказом ректора Університету відповідальним за реалізацію цієї освітньої програми.

За відсутності відповідного наказу гарантом освітньої програми вважається керівник відповідної проектної групи, призначений в Університеті відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 №1187 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 №347).

2.5. Матеріали для акредитації подаються в електронній формі через офіційний портал Національного агентства. Усі документи щодо проведення акредитації формуються в акредитаційну справу, яка ведеться в електронному вигляді.

У разі потреби їх підтвердження підписом окремі документи акредитаційної справи можуть бути продубльовані в паперовому вигляді з пізнішим їх скануванням і приєднанням до акредитаційної справи. Секретаріат Національного агентства забезпечує формування акредитаційної справи.

У разі наявності в документах акредитаційної справи інформації, що становить державну таємницю або конфіденційну інформацію, допускається доступ до такої інформації винятково в порядку, визначеному законодавством.

2.6. Упродовж п'ятих робочих днів із дня реєстрації заяви про проведення акредитації відповідно до ПОЛОЖЕННЯ призначається експертна група, яка проводитиме акредитаційну експертизу, визначається термін її роботи, у тому числі дати виїзду експертної групи до Університету та кінцевий термін подання звіту експертної групи.

Одночасно визначається працівник секретаріату Національного агентства, відповідальний за супроводження акредитаційної експертизи і підготовку методичних рекомендацій для експертів перед їхнім виїздом до Університету.

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 15 із 22	

2.7. Експертна група для проведення акредитаційної експертизи освітньої програми формується в складі керівника та двох експертів, у тому числі одного експерта з числа здобувачів вищої освіти.

Вимога щодо включення до складу експертної групи експерта з числа здобувачів вищої освіти не розповсюджується на випадки акредитації освітніх програм за галуззю знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону».

У разі одночасної акредитації двох чи більше освітніх програм у межах однієї спеціальності або міждисциплінарних освітніх програм склад експертної групи може бути розширений, але не більше ніж на одного експерта для одної програми.

На підставі подання організації (об'єднання) роботодавців, професійної асоціації до роботи експертної групи може бути залучений представник роботодавців (за згодою).

До складу експертної групи не включаються експерти, які працюють (у тому числі на умовах сумісництва) або навчаються в Університеті, чи за наявності інших обставин, що свідчать про реальний чи потенційний конфлікт інтересів.

2.8. Наказ про призначення експертної групи надсилається ректору Університету, освітня програма якого акредитується, а також гаранту відповідної освітньої програми.

За обґрунтованою заявою Університет, зокрема у разі наявності конфлікту інтересів або обставин, які дають підстави для обґрунтованого припущення про упередженість експерта, останній може бути відкликаний зі складу експертної групи з одночасною заміною на іншого експерта.

2.9. Акредитаційна експертиза передбачає:

1) вивчення експертною групою відомостей про самооцінювання, доданих до них матеріалів, а також усіх інших матеріалів та інформації, що стосується освітньої програми і діяльності Університету за цією програмою;

2) виїзд експертної групи до Університету з метою уточнення фактів, вказаних у відомостях про самооцінювання, опитування представників зацікавлених сторін про освітню програму та діяльність Університету за цією програмою, формування рекомендацій щодо вдосконалення якості освітньої діяльності за цією програмою;

3) складання звіту про результати акредитаційної експертизи.

10. Керівнику та членам експертної групи надсилаються матеріали акредитаційної справи в електронному вигляді для попереднього вивчення. Під час попереднього вивчення матеріалів акредитаційної справи кожний член експертної групи має право отримувати додаткову інформацію від Університету на свій запит.

Фізичні та юридичні особи можуть подавати до Національного агентства звернення з інформацією, що стосується освітньої програми, яка акредитується. Такі звернення доводяться до відома членів експертної групи.

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 16 із 22	

11. Виїзд експертної групи до Університету здійснюється згідно з програмою, узгодженою керівником експертної групи, керівником Університету та гарантом освітньої програми не пізніше ніж за три робочих дні до початку візиту. Тривалість виїзду експертної групи до Університету не може перевищувати трьох днів.

Дотримання вимог програми роботи експертної групи є частиною зобов'язань Університету, передбачених акредитаційною процедурою. Університет забезпечує у визначеній програмою роботи експертної групи час присутності осіб, з якими заплановані індивідуальні співбесіди, інтерв'ю, фокус-групи (представників керівництва Університету, навчально-наукових інститутів (факультетів), педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, представників органів студентського самоврядування, здобувачів вищої освіти, випускників, роботодавців тощо).

12. На час проведення виїзду до Університету члени експертної групи звільняються від виконання обов'язків за місцем роботи або навчання. Керівники Університету, підприємств, установ та організацій, працівники або здобувачі вищої освіти яких беруть участь в акредитаційній експертизі, сприяють участі таких працівників або здобувачів вищої освіти в акредитаційній експертизі та інших заходах Національного агентства.

13. За результатами вивчення відомостей про самооцінювання та інформації, зібраної під час виїзду до Університету, експертна група складає обґрунтований звіт про результати акредитаційної експертизи (далі – Звіт).

14. Звіт підписується всіма членами експертної групи. Член експертної групи, який повністю або частково не погоджується зі Звітом, має право підписати його з окремою думкою, яка долучається до Звіту і є його невід'ємною частиною.

У разі участі в акредитаційній експертизі представника роботодавців до Звіту долучається його дорадчий висновок.

15. Керівник експертної групи подає Звіт до Національного агентства пізніше ніж за десять робочих днів по закінченню виїзної експертизи. Секретаріат Національного агентства впродовж двох робочих днів надсилає Звіт в електронному вигляді ректору Університету.

16. Ректор Університету (за поданням гаранта освітньої програми) має право впродовж трьох робочих днів із дня отримання Звіту надати до Національного агентства мотивовані зауваження до Звіту, які можуть містити також відомості щодо порушення експертною групою процедури проведення акредитації, визначеної ПОЛОЖЕННЯМ.

17. У день подання зауважень до Звіту або на наступний день після завершення терміну подання таких зауважень секретаріат Національного агентства надає доступ до матеріалів акредитаційної справи членам відповідної галузевої експертної ради (далі – ГЕР). Для підготовки проекту експертного висновку голова ГЕР призначає доповідача з числа членів відповідної ГЕР.

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 17 із 22	

18. Доповідач на основі матеріалів акредитаційної справи впродовж трьох робочих днів із дня його призначення забезпечує підготовку проекту експертного висновку ГЕР, який має містити обґрунтовану пропозицію щодо прийняття Національним агентством одного з рішень, передбачених пунктами 3-4 розділу III ПОЛОЖЕННЯ.

19. Акредитаційна справа та проект експертного висновку розглядаються на засіданні ГЕР, яке ухвалює одне з таких рішень:

1) про схвалення експертного висновку ГЕР і направлення акредитаційної справи на розгляд Національного агентства;

2) про подання до Національного агентства обґрунтованої пропозиції щодо призначення повторної акредитаційної експертизи.

Засідання ГЕР може у встановленому порядку проводитися дистанційно.

20. Схвалений експертний висновок ГЕР або пропозиція щодо призначення повторної акредитаційної експертизи подається на розгляд Національного агентства (графік засідань один раз на місяць). Рішення Національного агентства оприлюднюється на офіційному веб-сайті.

Примітка: «Етапи проходження процедури акредитації освітніх програм Національним авіаційним університетом» наведено в Додатку 1.

3. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АКРЕДИТАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ В УНІВЕРСИТЕТІ

1. Відділ ліцензування та акредитації (ВЛА) здійснює аналіз наявних сертифікатів про акредитацію спеціальностей та освітніх програм за першим, другим та третім рівнями вищої освіти.

2. За підсумками цього аналізу ВЛА формує перелік освітніх програм для їх первинної/чергової акредитації протягом наступного навчального року, який службовою запискою доводиться до відома керівників факультетів/інститутів з подальшим поширенням на випускові кафедри.

3. Завідувачі випускових кафедр виносять на засідання кафедр питання щодо акредитації певних освітніх програм, покладаючи відповідальність за формування «Відомостей про самооцінювання освітньої програми» на гарантів цих освітніх програм.

4. Витяги з протоколів засідань кафедр подаються на обговорення вчених рад факультетів/інститутів.

5. Вчені ради факультетів/інститутів, розглянувши на своїх засіданнях питання щодо акредитації освітніх програм і прийнявши відповідні рішення, надають витяги з протоколів засідань до ВЛА.

6. Начальник ВЛА на підставі витягів з протоколів засідань вчених рад факультетів/інститутів готує проект наказу ректора Університету щодо затвердження переліку освітніх програм, які будуть проходити процедуру

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 18 із 22	

акредитації. Проект наказу погоджується проректором з навчальної роботи та проректором з наукової роботи.

7. На підставі зазначеного вище наказу ректора ВЛА подає до Національного агентства повідомлення про намір акредитувати відповідні освітні програми.

8. Після реєстрації повідомлення про намір Університету Національне агентство формує графік проведення виїзної або дистанційної експертизи у форматі відеоконференції.

Примітка 1: Необхідний для акредитації освітніх програм комплект матеріалів розміщений на офіційному сайті Національного агентства <https://naqa.gov.ua/>.

Примітка 2: Національне агентство надає інформацію та здійснює консультації винятково в електронному вигляді за адресою: accreditation@naqa.gov.ua.

9. Національне агентство відкриває електронний кабінет (за адресою корпоративної електронної пошти кожного гаранта освітньої програми та ректора університету), на який надсилається графік проведення експертизи, відомості для входу в електронну систему, форми відомостей про самооцінювання освітньої програми тощо.

10. Гарант освітньої програми готує «Відомості про самооцінювання освітньої програми» для проходження процедури акредитації відповідно до нормативно-правових документів з питань акредитації.

Примітка 3: Інформацію щодо заповнення «Відомості про самооцінювання освітньої програми» відповідно до критеріїв оцінювання освітньої програми можна отримати за посиланням: <https://naqa.gov.ua/%d0%b0%d0%ba%d1%80%d0%b5%d0%b4%d0%b8%d1%82%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f/>.

До складу «Відомості про самооцінювання освітньої програми» входять КРИТЕРІЇ оцінювання якості освітньої програми, які є обов'язковими умовами для акредитації:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Критерій визначає чітко сформульовані цілі освітньої програми, які відповідають місії та стратегії Університету. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб зацікавлених сторін.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Критерій містить вимоги безпосередньо до структури та змісту освітньої програми. Під змістом освітньої програми розуміється перелік

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 19 із 22	

освітніх компонентів, включених до освітньої програми, а під структурою – їх послідовність та зв'язки між собою.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Критерій присвячений процедурі вступу та визнання результатів навчання, визначає вимоги до правил прийому на навчання за освітньою програмою.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Критерій містить вимоги щодо форм та методів навчання і викладання, які сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання та відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Критерій містить набір загальних вимог щодо контрольних заходів та критеріїв оцінювання здобувачів вищої освіти, які є чіткими, зрозумілими та дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому.

Критерій 6. Людські ресурси

Критерій стосується академічної та/або професійної кваліфікації викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми та забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей і програмних результатів навчання.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Критерій стосується наявних фінансових, матеріально-технічних ресурсів та навчально-методичного забезпечення освітньої програми, що гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Критерій стосується послідовного дотримання Університетом визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми згідно з процедурами внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Критерій 9. Прозорість і публічність

Критерій визначає вимоги щодо прозорості і публічності діяльності Університету, що є запорукою публічної довіри до його діяльності.

	Система менеджменту якості МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо проходження процедури акредитації освітніх програм у Національному авіаційному університеті	Шифр документа	СМЯ НАУ МР 06.31 (01) – 01 – 2021
		Стор. 20 із 22	

Критерій 10. Навчання через дослідження

Критерій містить вимоги для якісної підготовки аспірантів до наукової діяльності та потребує середовища, в якому аспірант не працює відірвано над власним дослідницьким проектом, а здійснює свій науковий пошук у тісній співпраці з науковим керівником, із колегами-дослідниками, наукові інтереси яких стосуються суміжних тем.

Критерій 11. Перспективи подальшого розвитку освітньої програми

Критерій визначає сильні та слабкі сторони освітньої програми, перспективи її розвитку та конкретні заходи для реалізації цих перспектив, що планує здійснювати Університет.

11. ВЛА здійснює організацію, координацію та контроль за процедурою акредитації, надає інформаційно-методичні консультації гарантам освітніх програм та іншим зацікавленим особам.

12. «Відомості про самооцінювання освітньої програми» подаються за електронним підписом гаранта на затвердження ректору Університету.

Сформована та затверджена ректором акредитаційна справа направляється до Національного агентства.

Примітка: «Перелік критеріїв щодо формування «Відомостей про самооцінювання освітньої програми» згідно з нормативними документами» наведений в Додатку 2.

